

Dictamen en relació amb la consulta formulada per un centre sanitari sobre la possibilitat de comunicar dades sobre la mare biològica d'una persona ex-tutelada per la Generalitat de Catalunya que vol conèixer aquestes dades

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'un centre sanitari en el que es demana que l'Autoritat emeti un dictamen per valorar si la possibilitat de comunicar dades sobre la mare biològica d'una persona ex-tutelada per la Generalitat de Catalunya que vol conèixer aquestes dades pot suposar una vulneració de la legislació sobre protecció de dades.

En concret, s'exposa que es té constància que la persona afectada va néixer en aquell centre sanitari i vol accedir a aquesta informació relativa a al seva mare biològica per tal d'iniciar el procediment confidencial de mediació previst a l'article 235.49, apartat tercer del Codi Civil de Catalunya.

Analitzada la consulta, que no s'acompanya de cap altra documentació, i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica emeto el següent dictamen:

I

(...)

III

En l'escrit de consulta, no s'exposa les concretes circumstàncies en què s'ha produït la sol·licitud d'informació. No es concreta si la s'ha identificat la mare; tampoc es concreta si el centre sanitari disposa d'informació sobre el fill; ni tampoc s'especifica si es demana una informació concreta sobre la mare o si es sol·licita qualsevol informació que es disposi sobre la mare. Sigui com sigui, no sembla descartable que el centre sanitari pugui disposar d'informació sobre el fill.

De ser així, i en virtut del dret d'accés reconegut no només a la legislació sanitària sinó especialment a la legislació de protecció de dades, en concret l'article 15 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD), el fill disposa de la possibilitat d'accedir a la informació que faci referència a la seva pròpia persona que es trobi en poder del centre sanitari. I això inclou no només la informació que faci referència directament a la seva persona, sinó que també pot incloure informació que permeti identificar la seva mare, atès que la identitat de la mare o determinades circumstàncies vinculades al moment del part, s'han de considerar com a informació personal no només de la mare sinó també del fill. En qualsevol cas, no inclouria un accés a la història clínica completa de la mare, sinó només a determinats aspectes vinculats amb els orígens biològics del fill.

Al respecte cal tenir en compte que l'article 13 de la Llei 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica estableix:

“1. Amb les reserves assenyalades a l'apartat 2 d'aquest article, el pacient té dret a accedir a la documentació de la història clínica descrita per l'article 10, i a obtenir una còpia de les dades que hi figuren. Correspon als centres sanitaris regular el procediment per a garantir l'accés a la història clínica.

2. El dret d'accés del pacient a la documentació de la història clínica mai no pot ésser en perjudici del dret de tercers a la confidencialitat de les dades d'aquests que figuren en l'esmentada documentació, ni del dret dels professionals que han intervingut en l'elaboració d'aquesta, que poden invocar la reserva de llurs observacions, apreciacions o anotacions subjectives.”

I si bé és cert que aquest accés a la pròpia clínica pot veure's limitat, tal com estableix l'apartat 2 d'aquest article, pel dret de tercers a la confidencialitat, no sembla que aquesta confidencialitat respecte la identificació de la mare hagi de prevaldre sobre els drets del fill.

En aquest sentit, i més enllà del que estableix l'article 235-49 del Codi Civil de Catalunya, referit als casos d'adopció, els articles 30 i 117 de la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, reconeixen el dret del fill a conèixer els seus orígens.

Així, l'article 30.2 de la Llei 14/2010 estableix:

“Els infants i els adolescents tenen dret a conèixer llur origen genètic, pares i mares biològics i parents biològics.”

I els apartats 2 i 3 de l'article 117 de la mateixa llei estableixen:

“2. L'infant o l'adolescent té dret a conèixer, en funció de la seva edat i capacitat, la seva història personal i familiar i, si ha estat separat de la seva família d'origen de manera definitiva, els seus antecedents culturals i socials, que han d'ésser sempre respectats.

3. Assolida la majoria d'edat, la persona interessada té dret a accedir al seu expedient i a conèixer les dades sobre els seus orígens i parents biològics. Amb aquesta finalitat, l'òrgan competent en matèria de protecció dels infants i els adolescents ha d'iniciar un procediment confidencial de mediació, previ a la revelació dels possibles parents biològics, en el marc del qual, tant la persona interessada com les persones afectades han d'ésser informades de les circumstàncies familiars i socials respectives, i de l'actitud manifestada per l'altra part amb relació a la possible trobada.”

Es tracta però d'un dret que, un cop assolida la majoria d'edat, correspon exercir directament a l'interessat, i no a l'administració que l'havia tutelat.

(...)

IV

Més enllà d'això, i atès que en la consulta no es concreta si també es pretén accedir a altra informació relativa a la mare, cal tenir en compte que altra informació que formi part de la història clínica de la mare, en principi no seria accessible al fill.

Cal tenir en compte al respecte que la comunicació d'aquesta informació al fill constitueix una comunicació de dades, en els termes de l'article 3.i) de la LOPD, i que per tant estarà sotmesa al règim de comunicacions que preveu la mateixa Llei orgànica i la legislació sectorial aplicable.

Tractant-se de dades de salut, l'article 7 de la LOPD estableix que només es podran tractar, en aquest cas per a comunicar-les a un tercer, les dades de salut si la persona afectada dóna el seu consentiment o si una llei, per raons d'interès general així ho disposa.

La legislació sanitària relativa a la història clínica no sembla que pugui donar cobertura a aquesta comunicació.

Així, l'esmentada Llei 21/2000, en relació amb els usos de la història clínica estableix el següent:

"1. La història clínica és un instrument destinat fonamentalment a ajudar a garantir una assistència adequada al pacient. A aquest efecte, els professionals assistencials del centre que estan implicats en el diagnòstic o el tractament del malalt han de tenir accés a la història clínica.

2. Cada centre ha d'establir el mecanisme que faci possible que, mentre es presta assistència a un pacient concret, els professionals que l'atenen puguin, en tot moment, tenir accés a la història clínica corresponent.

3. Es pot accedir a la història clínica amb finalitats epidemiològiques, d'investigació o docència, amb subjecció al que estableix la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, i la Llei de l'Estat 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, i les disposicions concordants. L'accés a la història clínica amb aquestes finalitats obliga a preservar les dades d'identificació personal del pacient, separades de les de caràcter clínicoassistencial, llevat que aquest n'hagi donat abans el consentiment.

4. El personal que té cura de les tasques d'administració i gestió dels centres sanitaris pot accedir només a les dades de la història clínica relacionades amb les dites funcions.

5. El personal al servei de l'Administració sanitària que exerceix funcions d'inspecció, degudament acreditat, pot accedir a les històries clíniques, a fi de comprovar la qualitat de l'assistència, el compliment dels drets del pacient o qualsevol altra obligació del centre en relació amb els pacients o l'Administració sanitària.

6. Tot el personal que accedeix en ús de les seves competències a qualsevol classe de dades de la història clínica resta subjecte al deure de guardar-ne el secret.”

l'artícle 16 de la llei estatal 41/2002, de 14 de novembre, reguladora de la autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria de informació i documentació clínica, estableix:

“1. La història clínica és un instrument destinat fonamentalment a garantir una assistència adequada al pacient. Els professionals assistencials del centre que realitzen el diagnòstic o el tractament del pacient tenen accés a la història clínica de éste com a instrument fonamental per a la seva assistència.

2. Cada centre establirà els mètodes que possibiliten en tot moment l'accés a la història clínica de cada pacient per als professionals que li assisten.

3. L'accés a la història clínica amb fines judicials, epidemiològics, de salut pública, de investigació o de docència, se rigeix per lo disposat en la Ley Orgánica 15/1999, de 13 de desembre, de Protecció de Dats de Caràcter Personal, i en la Ley 14/1986, de 25 d'abril, General de Sanitat, i demés normes d'aplicació en cada cas. L'accés a la història clínica amb aquests fines obliga a preservar els dats d'identificació personal del pacient, separats dels de caràcter clínic-assistencial, de manera que, com a regla general, quedi assegurat l'anonimat, llevat que el propi pacient hagi donat el seu consentiment per no separar-los.

Se exceptuen els supòsits d'investigació de l'autoritat judicial en els que se consideri imprescindible la unificació dels dats identificatius amb els clínic-assistencials, en els quals se estarà a lo que disposin els jutges i tribunals en el procediment corresponent. L'accés als dats i documents de la història clínica queda limitat estrictament als fins específics de cada cas.

Quan ho sigui necessari per a la prevenció d'un risc o perill greu per a la salut de la població, les Administracions sanitàries a les que se refereix la Ley 33/2011, General de Salut Pública, podran accedir als dats identificatius dels pacients per raons epidemiològiques o de protecció de la salut pública. L'accés s'haurà de realitzar, en tot cas, per un professional sanitari sotmès al secret professional o per altra persona sotmès, a més, a una obligació equivalent de secret, prèvia motivació per part de l'Administració que sol·licita l'accés als dats.”

Aquestes previsions, juntament amb la limitació del dret d'accés previst a la LOPD, a la que ens hem referit en el fonament jurídic anterior, a la persona titular de la història clínica, només permetrien accedir a la història clínica de la mare, per part del fill, si es donés alguna de les circumstàncies següents:

- a) Que la mare estigui morta:

Cal tenir en compte sobre aquesta qüestió que la Llei 41/2002 esmentada, estableix al seu article 18.4 el següent:

“Los centros sanitarios y los facultativos de ejercicio individual sólo facilitarán el acceso a la historia clínica de los pacientes fallecidos a las personas vinculadas a él, por razones familiares o de hecho, salvo que el fallecido lo hubiese prohibido expresamente y así se acredite. En cualquier caso el acceso de un tercero a la historia clínica motivado por un riesgo para su salud se limitará a los datos pertinentes. No se facilitará información que afecte a la intimidad del fallecido ni a las anotaciones subjetivas de los profesionales, ni que perjudique a terceros.”

Aquest precepte permetria que un fill biològic pugui accedir a la història clínica de la mare ja morta.

- b) Que l'accés es produeixi respecte a dades biogenètiques de la mare en interès de la salut del fill

Respecte aquesta possibilitat cal tenir en compte que l'article 235-49 del Codi Civil de Catalunya estableix que *“L'adoptat pot sol·licitar, en interès de la seva salut, les dades biogenètiques dels seus progenitors.”* Certament es tracta d'una previsió respecte de les persones adoptades, però sembla que aquest dret hauria de ser extensible respecte de les persones que han estat sotmeses a la tutela d'una institució pública.

- c) Que l'accés s'efectuï en virtut d'un requeriment judicial

Sobre aquesta possibilitat, cal tenir en compte que, en exercici del dret reconegut a l'article 117.3 de la Llei 14/2010, el fill pot iniciar un procediment judicial a efectes de determinar la seva filiació biològica. En el si d'aquest procediment, i d'acord amb el que estableix l'article 16.3 de la Llei 41/2002, el jutge podria, a instància de la part que hagi promogut el procediment, requerir la informació que sigui necessària.

D'acord amb les consideracions fetes en aquests fonaments jurídics en relació amb la consulta plantejada en relació amb la possibilitat de comunicar dades sobre la mare biològica d'una persona ex-tutelada per la Generalitat de Catalunya que vol conèixer aquestes dades pugui suposar una vulneració de la legislació de protecció de dades personals, es fan les següents,

Conclusions

El fill tutelat o ex-tutelat per una institució pública, té dret a accedir a la informació que sobre la seva persona estigui en poder del centre sanitari on va néixer. Això pot incloure determinada informació sobre la seva mare biològica.

Es pot accedir a determinada informació de la història clínica de la mare en cas que aquesta hagi mort o es tracti d'un accés a dades biogenètiques dels progenitors en interès de la salut del fill.

En el cas que la mare no hagi mort, l'accés a la història clínica completa de la mare per part del fill només es pot dur a terme mitjançant un requeriment judicial.

Barcelona, 27 de juny de 2013